

Danske storsvampe

– hovednøgle

Denne nøgle er en revideret version af nøglen i Danske storsvampe (Jens H. Petersen & Jan Vesterholt (red.), Danske storsvampe (basidiesvampe), 1990, Gyldendal).

© Jens H. Petersen

Århus, september 2008

Hovednøgle

- til grupper og slægter af danske basidiesvampe.

Basidiesvampene (*Basidiomycota*) kendes på, at sporerne dannes på basidier (fig. 14), mens sporerne hos den anden store hovedgruppe af storsvampe, sæksvampene (*Ascomycota*) dannes i sporesække (asci). Basidier og sporesække kan kun ses i mikroskop.

Hatsvampe, poresvampe, barksvampe og bugsvampe er alle basidiesvampe, og det er langt hovedparten af bævresvampene og køllesvampene også.

Makroskopisk kan mange af de større sæksvampe kendes på, at deres frugtlegerer er skive- til skålformede (bl.a. bægersvampe) eller en videreudvikling af denne form (foldhatte (*Helvella*), morkler (*Morchella*)). Kun ganske få basidiesvampe danner skålformede frugtlegerer. Nogle få sæksvampe danner frugtlegerer, der kan ligne typiske basidiesvampe, fx kølleformede eller bævresvampelignende frugtlegerer. Disse er i de fleste tilfælde udnøglet i artsnøglerne.

Oversigt over nøgle A-L

Bladhatte med midt- til skævtstillet stok:	Sporestøv hvidt til creme
- lameller fri	Nøgle A, side 4
- lameller udrandede til kort nedløbende	Nøgle B, side 5
- lameller middel til langt nedløbende	Nøgle C, side 9
Sporestøv ±laksefarvet, violet eller grønligt	Nøgle D, side 12
Sporestøv gråviolet, purpurbrunt til sort	Nøgle E, side 13
Sporestøv læderbrunt til kakaobrunt	Nøgle F, side 15
Bladhatte med randstillet eller manglende stok:	Nøgle G, side 19
Skør- og mælkehatte:	Nøgle H, side 20
Rørhatte:	Nøgle I, side 21
Bladløsgruppen mm. (resterende grupper af <i>Homobasidiomycetes</i>):	Nøgle J, side 22
Bugsvampe:	Nøgle K, side 23
Bævresvampe mm. (<i>Heterobasidiomycetes</i>):	Nøgle L, side 25

Nøgle til hovedgrupper (A-L), se næste side

Nøgle til hovedgrupper

1. Sporebærende lag af egentlige, pladeformede lameller ⇒ 2
Sporebærende lag anderledes (glat eller med rør, porer, pigge, folder, årer eller lister eller placeret i det indre af frugtleget) ⇒ 10
2. Frugtlegete kork- til træagtigt sejt; uden stok og oftest bredt tilvokset substratet (der i reglen er træ). **Poresvampe, side 110**
Frugtlegete skørt til noget sejt; enten med en tydelig stok eller smalt tilvokset ⇒ 3
3. Stok randstillet eller manglende (der findes ikke lameller hele vejen rundt om stokken). **Nøgle G, side 19**
Stok midtstillet til skævtstillet (med lameller hele vejen rundt om stokken) ⇒ 4
4. Stokkød aldrig længdefibret, oftest gæragtigt sprødt¹; stok tykkere end 4 mm. **Nøgle H, side 20**
Stokkød ±længdefibret *eller* stok tyndere end 4 mm ⇒ 5
5. Sporestøv hvidt til creme (lameller oftest uforanderligt hvide, grå, gule, orange, røde eller violette, sjældnere gule, brune eller brunplettede med alderen) ⇒ 6
Sporestøv anderledes ⇒ 8
6. Lameller fri²; frugtlegete kødet. **Nøgle A, side 4**
Lameller ±udrandede, tilvoksede til nedløbende eller fastvoksede til en ring rundt om stokken; frugtlegete spinkelt til kødet ⇒ 7
7. Lameller middellangt til langt nedløbende *eller* hat tydeligt tragtformet til navlet. **Nøgle C, side 9**
Lameller ±udrandede, tilvoksede til kort nedløbende eller fastvoksede til en ring rundt om stokken; hat anderledes. **Nøgle B, side 5**
8. Sporestøv gråviolet, purpurbrunt til sort (lamellerne farves med tiden meget mørke af sporerne; stok og eventuel ring med alderen ofte noget sortpudret). **Nøgle E, side 13**
Sporestøv lysere brunt end eller okkerrosa, ±laksefarvet, blegt violet eller grønligt ⇒ 9
9. Sporestøv læderbrunt, okkerbrunt, gulbrunt, orangebrunt, rødbrunt, kakaobrunt til gråbrunt (lameller eventuelt først med klare farver, derefter oftest hurtigt dæmpede af de brune sporer; slørrester eller stoktop ofte brunpudret). **Nøgle F, side 15**
Sporestøv ±laksefarvet, okkerrosa, blegt violet, vinrødt eller grønligt (i det mindste gamle lameller ±laksefarvede, okkerrosa, violette, vinrøde eller grønlig). **Nøgle D, side 12**
10. Sporene dannes inde i frugtlegetet, ved modenhed findes de enten i frugtlegetet eller i en slimet, stinkende belægning uden på frugtlegetet;

¹ Vær opmærksom på at kødet nær stokkens overflade kan være noget trævlet, hvorimod kødet inde i stokken aldrig har længdefibre.

² Bemærk at smalt tilvoksede lameller kan synes fri, idet de let rykkes fri af stokken, når denne bevæges. Hvis du er i tvivl, se da på et gennemskåret frugtlegete, og undersøg altid med lup om der er efterladt mærker af afbrækkede lameller på stoktoppen. Se iøvrigt fig. 12.

[basidier uden aktiv sporeafskydning; sp. symmetriske uden skæv apiculus]. **Nøgle K, side 23**

Sporene dannes på et ydre sporebærende lag, der kan være glat eller formet som vorter, pigge, porer, rør, årer eller lister; [basidier med aktiv sporeafskydning; sp. oftest asymmetriske med skæv apiculus]. ⇒ 11

11. Udvoksede frugtlegete oftest med fedtet-geleagtig eller vingummiagtig konsistens; [basidier med tværvægge *eller* stemmegaffelformede med to lange sterigmer, se fig. 14f-h]. **Nøgle L, side 25**
Konsistens anderledes; [basidier uden tværvægge, aldrig stemmegaffelformede, se fig. 14 d-e] ⇒ 12
12. Frugtlegete med hat og stok og med et pore- til rørformet sporebærende lag der let kan adskilles fra hatkødet. **Nøgle I, side 21**
Frugtlegete anderledes, hvis det har porer eller rør er disse godt fastvokset til hatkødet. **Nøgle J, side 22**

Nøgle A. Sporestøv hvidt til creme; lameller fri; stokken kan ofte løsnes fra hatten uden at denne ødelægges.

1. Med hudagtigt fællessvøb, der efterlades som en pose ved basis af stokken eller som løse hudflager på hatten. **Fluesvamp (Amanita), side 317**
Uden fællessvøb eller fællessvøb frugget/kliddet ⇒ 2
2. Hat ±fedtet, glat ⇒ 3
Hat tør, evt. skællet ⇒ 4
3. Stok med svag ringzone; hat hvidlig til lyst læderbrun; [med cystider på lamelfladen]. **Dråbehat (Chamaemyces), side 321**
Stok med udstående ring eller helt uden ring; hat hvidlig, lædergullig, rosabrun, rødbrun til orangebrun; [uden cystider på lamelfladen]. **Snekkehat (Limacella), side 321**
4. Ring veludviklet og fri af stokken, så den kan flyttes op og ned. **Kæmpeparasolhat (Macrolepiota), (+ rosabladet parasolhat) side 330**
Ring anderledes eller manglende ⇒ 5
5. Hat melet-grynet; stok oftest uden veludviklet ring, men med en grynet ringzone. **Grynetparasolhat (Cystolepiota), side 328**
Hat sprukket, skællet, radiært fibret eller glat; ring hudagtig, sløragtig, trævlet eller manglende ⇒ 6
6. Stok sej og tynd, ofte filtet til håret. **Bruskhat (Marasmius), side 237 & fladhat (Collybia), side 243**
Stok anderledes ⇒ 7
7. Hat tydeligt kamfuret mod randen. **Furehat (Leucocoprinus), side 329**
Hatrand jævn ⇒ 8
8. Med lugt af agurker, linolie (kit) eller sildelage. **Agurkehat (Macrocyttidia), side 235**
Lugt anderledes ⇒ 9

9. Hat radiært silkefibret, uskællet; lameller hvide eller lillabrune.
Silkeparasolhat (Pseudobaeospora), side 331
 Hat sprukket eller skællet; lameller hvide eller gule ⇒ 10
10. Lameller med alderen laksefarvet eller rosagråt anløbende; hat glat eller ubetydeligt skællet; ring hudagtig; frugtlegeme champignonlignende; [sp. med spirepore].
Parasolchampignon (Leucoagaricus), side 332
 Lameller ikke således anløbende; hat ofte udpræget skællet; ofte uden hudagtig ring; frugtlegeme ikke champignonlignende; [sp. uden spirepore].
Parasolhat (Lepiota), side 322
- Nøgle B.** Sporestøv hvidt til creme; arter med udrandede, smalt til bredt tilvoksede eller kort nedløbende lameller.
1. Stok beklædt med små, udstående skæl; lugt ofte stærkt pafumeret, sødligt frugtagtig ⇒ 2
 Stok glat, filtet eller håret *eller* lugt anderledes ⇒ 3
2. Hat glat, hvidlig; stok med hvidlig grundfarve.
Rufodet munkehat (Melanoleuca verrucipes), side 227
 Hat noget skællet, lyst violetgrå; stok lyst grå til gullig
Knoldfod (Squamanita), side 232
3. Snyltende på frugtlegemer af andre svampe ⇒ 4
 På jord, blade, urter, kogler, træ etc. ⇒ 5
4. Stok 2-12 mm tyk; lameller ret tykke og fjerne, evt. meget lave eller næsten manglende.
Snyltehat (Asterophora), side 232
 Stok 0,5-2 mm tyk; lameller tynde og tætte, altid normalt udviklede.
Fladhat (Collybia), side 243
5. Hat med rester af et fællessvøb enten som hudagtige flage
Fluesvamp (Amanita), side 317
 Hat uden rester af fællessvøb eller med grynet til trådet svøb 6
6. Hatoverflade fint gryney (lup!)
Grynhhat (Cystoderma), side 230
 Hat glat, trådet eller skællet ⇒ 7
7. Stok med hud- til vatagtig ring ⇒ 8
 Stok uden ring (evt. med en slimet, ringagtig zone, der er resterne af et slimet slør) ⇒ 12
8. Hat slimet og hvid.
Porcelænshat (Oudemansiella), side 249
 Hat tør *eller* farvet ⇒ 9
9. Lameller meget smalt tilvoksede.
Silkeparasolhat (Pseudobaeospora), side 331 & fluesvamp (Amanita)
 Lameller bredt tilvoksede, kort nedløbende til udrandede ⇒ 10
10. Lameller bredt tilvoksede, kort nedløbende til noget udrandede med langt nedløbende tand; hat mod midten med små, tottede, brune til sorte skæl; stok oftest ±kølleformet.
Honningsvamp (Armillaria), side 233
 Lameller udrandede; hat ±glat eller med grå til brune skæl; stok cylindrisk til tilspidset nedefter ⇒ 11
11. Hat grå, gråbrun til brun.
Ridderhat (Tricholoma), side 212
 Hat hvid.
Ring-fagerhat (Calocybe constricta), side 220

12. Stok dybt rodslående; lameller ret fjerne til fjerne.
Pælerodshat (Xerula), side 250
 Stok ikke rodslående *eller* lameller middeltætte til tætte ⇒ 13
13. Med millimetertykke hyfestrengene ved stokbasis.
Væbnerhat (Megacollybia), side 227
 Uden eller med tynde hyfestrengene ved basis ⇒ 14
14. Med lugt af agurker, linolie (kit) eller sildelage ⇒ 15
 Lugt anderledes eller manglende ⇒ 16
15. Hat læderbrun til gråbrun.
Gråblad (Tephrocybe), side 221
 Hat mørkt brun.
Agurkehat (Macrocyttidia), side 235
16. Voksende på træstammer, stubbe, grene eller kogler ⇒ 17
 Voksende på jord, brandpletter, mos, urter, løv, nåle eller frøcapsler ⇒ 25
17. På kogler (evt. begravede) af gran eller fyr ⇒ 18
 På stammer, stubbe, grene eller urter ⇒ 19
18. Lameller meget tætte; stok fint dunet; hat lyst brun til hvidlig; hathud med radiær struktur; [hathud af radiært strakte hyfer; sp. amyloide].
Koglebruskhat (Baeospora), side 249
 Lameller middeltætte; stok glat; hat ret mørkt brun; hathud helt uden radiær struktur; [hathud cellulær; sp. ikke amyloide].
Koglehat (Strobilurus), side 251
19. Hat slimet til klæbrig; stok mod basis med mørk filt.
Fløjlsfod (Flammulina), side 248
 Hat tør; stok med eller uden mørk filt ⇒ 20
20. Stok mere end 5 mm tyk ⇒ 21
 Stok tyndere ⇒ 22
21. Lameller hvide til grå.
Gråblad (Lyophyllum), side 221
 Lameller ±gule.
Skælvæbnerhat (Tricholomopsis), side 227
22. Frugtlegemer seje, kan oftest genoplives efter udtørring; stok ofte væsenligt mørkere end hatten.
Bruskhat (Marasmiellus, Marasmius, Micromphale), side 237
 Frugtlegemer ret skrøbelige ⇒ 23
23. Sporestøv creme til lyst læderbrunt; lameller bredt tilvoksede.
Grynskælhat (Flammulaster), side 449
 Sporestøv hvidt; lameller udrandede, smalt til bredt tilvoksede eller kort nedløbende ⇒ 24
24. Lameleg ofte uregelmæssigt bølget; hat først gråbrun, siden ±læderbrun til okkerbrun; hatoverflade silkeskinnende, opsprækkende i fine, brunlige skæl (lup!); stok fint fnugget, især mod toppen (lup!); [hathud oftest med oprette, noget oppustede celler].
Fnugfod (Hydropus), side 250
 Lameleg ±lige; hat evt. med andre farver; hatoverflade anderledes; stok oftest ±håret, stribet eller glat; [hathud af radierende, ofte forgrenede celler].
Huesvamp (Mycena), side 252
25. Lameller påfaldende tykke og kødede, evt. med en voksgtig overflade ⇒ 26
 Lameller tynde til normalt tykke, ikke voksgtge ⇒ 30

26. Lameller laksefarvede, grumset rosa til violette; hat tør; [sp. piggede].
Ametysthat (Laccaria), side 235
 Lameller med andre farver *eller* hat fedtet til slimet; [sp. glatte] ⇒ 27
27. Stok filtet til håret (lup!); ofte voksende i store hekseringe på græsland.
Elledans-Bruskhat (Marasmius oreades), side 239
 Stok glat; voksemåde anderledes ⇒ 28
- 28a. Frugtlegerer i reglen ret store og kødede; lameller udrandede; i skove.
Ridderhat (Tricholoma)
 Frugtlegerer mindre *eller* lameltilheftning anderledes; i skove eller på åbent land ⇒ 28b
- 28b. Lugt melagtig; [sp. amyloide]. **Nonnehat (Dermoloma), side 225**
 Lugt anderledes eller ubetydelig; [sp. ikke amyloide] ⇒ 29
29. Stok tør og fnugget *eller* tør over ringzonen og slimet på den nederste del; i skove.
Sneglehat (Hygrophorus), side 184
 Stok uden fnug, ensartet tør eller slimet fra top til basis; på overdrev, sjældnere i skove. **Vokshat (Hygrocybe), side 187**
30. Stok op til 5 mm tyk ⇒ 31
 Stok tykkere ⇒ 44
31. Hat med trådede skæl; stok med tæt, lyst brun filt (lup!).
Børstefod (Crinipellis), side 248
 Hat uden skæl *eller* stok uden brun filt ⇒ 32
32. Hatrand fint filtet eller med udstående hår (lup!).
Skæghat (Ripartites), side 233
 Hatrand glat ⇒ 33
33. Stok med trådede slørrester; sporestøv ±creme til okkerbrunt.
Grynskælhat (Flammulaster), side 449
 Stok uden trådede slørrester; sporestøv hvidt til creme ⇒ 34
34. Lameller kort nedløbende ⇒ 35
 Lameller ±tilvoksede, udrandede eller fastvoksede til en ring rundt om stokken ⇒ 37
35. Stok 0,5-2 mm tyk; [sp. glatte]. **Huesvamp (Mycena), side 252**
 Stok (0,5-) 2-5 mm tyk; [sp. glatte eller ornamenterede] ⇒ 36
36. [Sp. ornamenterede]; stok poleret; hat ofte tydeligt mørkere end lamellerne; hathud evt. sejt geleagtig. **Gråhætte (Fayodia), side 251**
 [Sp. glatte]; stok oftest ±fibret, sjældnere poleret; hat og lameller oftest af samme farve; hathud ikke gelatinøs. **Tragthat (Clitocybe), side 204**
37. Med mellugt ⇒ 38
 Lugt anderledes eller ubetydelig ⇒ 39
38. [Hathud af radierende hyfer]; lameller oftest grålige; især i skove eller i tørvemos (*Sphagnum*). **Gråblad (Tephroclype), side 221**
 [Hathud cellulær]; lameller hvide eller lyst brunlige; især på overdrev. **Nonnehat (Dermoloma), side 225**
39. Lameleg ofte uregelmæssigt bølget; hat først gråbrun, siden ±læderbrun til okkerbrun; hatoverflade silkeskinnende, opsprækkende i fine, brunlige skæl (lup!); stok fint fnugget, især mod toppen (lup!). [hathud oftest med oprette, noget oppustede celler]. **Fnugfod (Hydropus), side 250**
 Lameleg ±lige; hat oftest med andre farver; hatoverflade anderledes; stok oftest ±håret, stribet eller glat; [hathud anderledes] ⇒ 40
40. Hat oftest klokkeformet, kegleformet til hvælvet; frugtlegerer ofte små, elegante og skøre; stok glat eller dugget, evt. med hår ved basis; [sp. ofte amyloide]. **Huesvamp (Mycena), side 252**
 Hat hvælvet til afladet; frugtlegerer ofte mere seje; stok glat til filtet; [sp. ikke-amyloide] ⇒ 41
41. Hat gullig, violet, lilla, rosa eller kødrød. **Fagerhat (Calocybe), side 220**
 Hat med andre farver ⇒ 42
42. Stok i reglen væsentligt mørkere end hatten; frugtlegeret kan genoplives efter delvis udtørring; sommetider med stærk lugt.
Bruskhat (Marasmiellus, Marasmius, Micromphale), side 237
 Stok og hat af omtrent samme farve; frugtlegeret dør ved udtørring; lugt oftest svag eller manglende. **Fladhat (Collybia), side 243**
43. Stok med randknold; med slør som ung.
Blegsporet slørhat (Cortinarius bulbiger), side 440
 Stok uden randknold; oftest uden slør ⇒ 44
44. Hat skællet til tydeligt radiært trådet *eller* slimet til klæbrig ⇒ 45
 Hat uden skæl eller tydelige radiære tråde, tør ⇒ 48
45. Voksende i tørvemos (*Sphagnum*) eller på tørvejord; hat læderbrun med gul- til orangebrune skæl.
Ringløs honningsvamp (Armillaria ectypa), side 234
 Voksende i skove; hat evt. anderledes ⇒ 46
46. Lameller kort nedløbende. **Sneglehat (Hygrophorus), side 184**
 Lameller ±udrandede til smalt tilvoksede ⇒ 47
47. Lugt sødligt blomster- eller pæreagtig; i løvskove; [sp. amyloide].
Duftende alfehat (Porpoloma spinulosum), side 226
 Lugt anderledes *eller* voksende i nåleskove; [sp. ikke-amyloide].
Ridderhat (Tricholoma), side 212
48. Lamellerne kan ret let løsnes fra hatten (som rørene hos en rørhat); [sp. vortede (x 1000!)] ⇒ 49
 Lameller godt fastvoksede til hatten; [sp. vortede eller glatte] ⇒ 51
49. Med violette til lilla farver på hat, lameller eller stok.
Hekseringshat (Lepista), side 210
 Uden violette farver ⇒ 50
50. Sporestøv creme til laksefarvet; [sp. ikke-amyloide].
Hekseringshat (Lepista), side 210
 Sporestøv hvidt; [sp. amyloide]. **Tragtridderhat (Leucopaxillus), side 211**
 (+ knippe-gråblad + plettet fladhat)
51. Frugtlegerer udpræget knippevoksende *eller* lameller mørkt blå til sorte efter berøring. **Gråblad (Lyophyllum), side 221**
 Ikke knippevoksende; lameller uforanderlige ⇒ 52
52. Hat oftest afladet til noget nedtrykt med en tydelig pukkel; stok ret og oftest ret lang, gerne tydeligt længdefibret; [sp. vortede, amyloide; oftest

- med flaske- til brændehårsformede cystider med krystalbesat spids].
Munkehat (Melanoleuca), side 227
 Hat med anderledes udseende; stok evt. ±krum, evt. uden længdefibre; [sp. glatte, ikke-amyloide; cystider fraværende eller anderledes] ⇒ 53
53. Lugt ubetydelig eller ubehagelig, af rådden kål ⇒ 54
 Kød med parfumeret, selleriagtig, ræddikeagtig, gasagtig eller melagtig lugt ⇒ 55
54. Hat rosa, orange eller blå. **Fagerhat (Calocybe), side 220**
 Hat ±brun eller hvidlig. **Fladhat (Collybia), side 243**
55. Hat relativt tyndkødet; med lugt af ræddike; stok op til 10 mm tyk, hul. **Huesvamp (Mycena), side 252**
 Hat kødet; lugt evt. anderledes; stok ofte tykkere, oftest massiv ⇒ 56
56. Lugt parfumeret, sæbeagtig eller gasagtig. **Ridderhat (Tricholoma), side 212**
 Lugt melagtig ⇒ 57
57. Hat grå. **Ridderhat (Tricholoma), side 212**
 Hat med andre farver. **Fagerhat (Calocybe), side 220**

Nøgle C. Sporestøv hvidt til creme; arter med middellangt til langt nedløbende lameller eller med tydeligt tragtformet til navlet hat.

1. Voksende på brandpletter ⇒ 2
 Voksende på jord, blade, nåledække, urter, træ etc. ⇒ 4
2. Lameller grålige, stærkt grenede; hat mørkt gråbrun til sortagtig; [lameller med 70-250 µm lange cystider]. **Kulkantarel (Faerberia), side 167**
 Lameller hvidlige til læderbrune, ugrenede til noget året-grenede; hat lysere og mere livligt brun; [lameller uden lange cystider] ⇒ 3
3. Hat opsprækkende i småskæl; stok 3-15 mm tyk. **Tragthat (Clitocybe sinopica), side 204**
 Hat glat; stok 1-4 mm tyk. **Brandplet-navlehat (Gerronema postii), side 199**
4. Stokbasis med relativt lang, gulbrun filt; stok 0,5-2 mm tyk. **Tørhat (Xeromphalina), side 249**
 Stokbasis uden gul filt; stok evt. tykkere ⇒ 5
5. Voksende på træ ⇒ 6
 Voksende på jord, nåledække, urter, blade etc. ⇒ 17
6. Hat gullig, brunorange til gulorange ⇒ 7
 Hat med andre farver ⇒ 9

7. Lameller tætte. **Orangekantarel (Hygrophopsis), side 202**
 Lameller fjerne ⇒ 8
8. Hat brunorange til gulorange. **Pragtnavlehat (Haasiella), side 202**
 Hat gul, med alderen afblegende til hvid. **Stød-navlehat (Omphalina grossula), side 198**
9. Lamelæg savtakket ⇒ 10
 Lamelæg ikke savtakket ⇒ 12
10. Stok 0,7-4 cm tyk; [sp. 10-15 x 4-5 µm]. **Sejhat (Lentinus), side 166**
 Stok op til 0,6 (-1) cm tyk; [sp. kortere] ⇒ 11
11. Smag først mild men hurtigt brændende; [sp. vortede, amyloide]. **Savbladhat (Lentinellus), side 167**
 Smag vedvarende mild; [sp. glatte, ikke amyloide]. **Læderhat (Panus), side 166**
12. Med lang og slank, op til 4 mm tyk stok; frugtlegerne tyndkødet. **Huesvamp (Mycena, Hemimycena, Delicatula), side 252**
 Stok tykkere eller ganske kort; frugtlegerne kødet ⇒ 13
13. Frugtlegerne ensfarvet hvidt til creme; voksende i knipper på elm. **Elme-gråblad (Lyophyllum ulmarium), side 223**
 Farver eller voksested anderledes ⇒ 14
14. Lugt kraftigt og ubehageligt melagtig; hat hvidlig. **Vedtragthat (Ossicaulis), side 274**
 Lugt anderledes eller manglende; hat hvid, grålig, brunlig, til sortagtig ⇒ 15
15. Frugtlegerne læderagtigt sejt; stok og lameller ±lyst læderbrune, ofte med en svag gråviolet nuance; hat lædergul til læderbrun, glat eller med tiden noget opsprækkende. **Filtstokket læderhat (Panus conchatus), side 166**
 Frugtlegerne mindre sejt, men evt. med en sej, geleagtig zone under hathuden; stok og lameller hvidlige, grå til brunsorte; hat hvid, grå, gråblå, brun til sort, glat til håret ⇒ 16
16. Med geleagtigt lag lige under hathuden (ses som en noget gennemsigtig, gummiagtig, sej zone, hvis man prøver at rive hatten over). **Barkhat (Hohenbuehelia, Resupinatus), side 275**
 Uden geleagtigt lag under hathuden. **Østershat (Pleurotus), side 165**
17. Lameller ret tykke og kødede, oftest ret fjerne, ofte med en dugget til voksgagtig belægning ⇒ 18
 Lameller normalt tykke eller tynde, fjerne til tætte, ikke duggede eller voksgagte ⇒ 25
18. Stok slimet, i det mindste i den nedre del ⇒ 19
 Stok tør til fedtet ⇒ 20
19. Stoktør; lamelæg tør; i skove. **Sneglehat (Hygrophorus), side 184**
 Hele stokken slimet; lamelæg slimet; især på overdrev. **Vokshat (Hygrocybe), side 187**
20. Lameller stærkt gaffelgrenede. **Kantareller, side 156**
 Lameller ikke grenede ⇒ 21

21. Hat og stok med kraftige, klare farver (gul, orange, rød etc.).
Vokshat (Hygrocybe), side 187
 Hat *eller* stok hvid, grå, grumset rosa eller ±brun, evt. med gule fnug ⇒ 22
22. Lameller grumset rosa.
Ametysthat (Laccaria), side 235
 Lameller hvide, grå eller ±brune ⇒ 23
23. Hat brunlig, ikke tydeligt gennemskinneligt stribet; stok op til 4 (-5) mm tyk; hat og stok oftest med ca. samme brune farve.
Kratvokshat (Camarophyllopsis), side 197
 Hat anderledes *eller* stok tykkere; hat oftest mørkere end stokken ⇒ 24
24. Voksende i skove; stok oftest frugget, især mod toppen.
Sneglehat (Hygrophorus), side 184
 På overdrev, græsmarker eller vejkanter; stok uden fnug.
Vokshat (Hygrocybe), side 187
25. Lameller stærkt grenede ⇒ 26
 Lameller ikke grenede, men evt. dannende netagtige masker ned af stokken ⇒ 27
26. Hat ±grå til gråbrun, glat.
Gaffelblad (Cantharellula), side 203
 Hat hvidlig, creme, orange *eller* brun og filtet.
Orangekantarel (Hygrophoropsis), side 202
27. Små, oftest ret skøre svampe, uden eller med ganske tyndt hatkød; stok op til 0,4 cm tyk; hat op til 2 (-4) cm bred ⇒ 28
 Større, mere seje svampe, med tyndt eller tykt hatkød; stok mere end 0,4 cm tyk *eller* hat mere end 2 cm bred ⇒ 34
28. Hat hvælvet til affladet; lameller ofte middellangt nedløbende.
Huesvamp (Mycena), side 252
 Hat affladet, evt. med nedtrykt midte eller med navle; lameller middel til langt nedløbende ⇒ 29
29. Stok 4-8 gange så lang som hatten er bred; hat og stok fint dunet (lup!).
Mosnavlehat (Rickenella), side 274
 Stok 1-3 gange så lang som hatten er bred; højst stokken dunet ⇒ 30
30. Frugtlegerne orange til brunorange.
Navlehat (Gerronema), side 198
 Frugtlegerne hvidt, ±gult, brunt, gråt eller lillarosa ⇒ 31
31. Stok ±poleret og glat eller med sorte skæl ⇒ 32
 Stok trådet, fibret eller filtet ⇒ 33
32. Lameller ret fjerne; frugtlegerne ±brune; hat ofte fint, skælagtigt opsprækkende.
Kratvokshat (Camarophyllopsis), side 197
 Lameller tætte; frugtlegerne oftest stedvis hvide; hat glat.
Gråhætte (Fayodia), side 251
33. Med stærk mellugt.
Narrehat (Omphaliaster), side 225
 Lugt anderledes eller manglende.
Navlehat (Omphalina), side 198
34. Hat slimet
Sneglehat (Hygrophorus), side 184
 Hat tør 35
35. Lamellerne kan let løsnes fra hatten uden at denne ødelægges (lige om rørene på en rørhat); [sp. fint vortede (x1000!)] ⇒ 36
 Lamellerne godt fastvoksede til hatten; [sp. glatte eller vortede] ⇒ 38
36. Hat med tydeligt afsat pukkel i midte.
Tragthat (Clitocybe), side 204
 Hat uden eller med bred, diffus pukkel ⇒ 37
37. Sporestøv hvidt; [sp. amyloide].
Tragtridderhat (Leucopaxillus), side 211
 Sporestøv creme til laksefarvet; [sp. ikke-amyloide].
Hekseringshat (Lepista), side 211
38. Hat hvælvet, affladet eller nedtrykt; stok kort til lang; [sp. glatte, ikke-amyloide].
Tragthat (Clitocybe), side 204
 Hat ±navlet; stok lang; [sp. ±vortede *eller* amyloide] ⇒ 39
39. Stok poleret-glat; [sp. kugleformede *eller* ikke-amyloide].
Gråhætte (Fayodia), side 251
 Stok oftest ±længdefibret; [sp. ellipsoidiske, amyloide] ⇒ 40
40. Hat meget mørkt brun i fugtig tilstand; frugtlegerne op til 16 cm høje; [hyfer uden øskenceller].
Bægertragthat (Pseudoclitocybe), side 203
 Hat ±læderbrun i fugtig tilstand; frugtlegerne op til 5 cm høje; [hyfer med øskenceller].
Bægernavlehat (Pseudoomphalina), side 204
- Nøgle D.** Lamelsvampe med midtstillet til skævtstillet stok og laksefarvet, violet eller grønligt sporestøv.
- Med lugt af agurker, linolie (kit) eller sildelage; sporestøv okkerrosa.
Agurkehat (Macrocystidia), side 235
 Lugt anderledes eller manglende *eller* sporestøv ±laksefarvet ⇒ 2
 - Stokken kan normalt løsnes fra hatten uden at denne ødelægges; lameller fri ⇒ 3
 Stok og hat godt sammenvoksede; lameller udrandede, tilvoksede til nedløbende, sjældent næsten fri ⇒ 5
 - Fællessvøb tilstede som en pose omkring stokkens basis.
Posesvamp (Volvariella), side 315
 Uden fællessvøb ⇒ 4
 - Stok eller hatrand med rester af et fnugagtigt slør; lameller grønne eller vintøde.
Farveblad (Melanophyllum), side 331
 Uden ring eller slør; lameller først hvide, siden ±laksefarvede.
Skærmhat (Pluteus), side 310
 - Lameller tykke og fjerne; sporestøv blegt gråviolet.
Ametysthat (Laccaria), side 235
 Lameller tynde og middeltætte; sporestøv ±laksefarvet ⇒ 6
 - Lameller udrandede til tilvoksede ⇒ 7
 Lameller kort til langt nedløbende ⇒ 9
 - Frugtlegerne udspringende af en grålig knold.
Troldhat (Rhodocybe stangeliana), side 278
 Frugtlegerne ikke udspringende af en knold ⇒ 8

8. Hatkød over lamellerne mindst lige så tykt, som lamellerne er brede; sporestøv grumset-laksefarvet; [sp. fint vortede].
Hekseringshat (Lepista), side 210
 Hatkød tyndere end lamellerne er brede; sporestøv laksefarvet; [sp. ±kantede eller stjerneformede]. **Rødblad (Entoloma), side 280**
9. Hat hvid eller gråhvid ⇒ 10
 Hat stedvis mørkere ⇒ 12
10. Hat gennemskinneligt stribet i fugtig tilstand; [sp. kantede].
Rødblad (Entoloma), side 280
 Hat ikke gennemskinneligt stribet; [sp. ikke kantede] ⇒ 11
11. Lugt kraftigt melagtig; [sp. med længdestriber].
Melhat (Clitopilus), side 278
 Lugt svag eller manglende; [sp. ru]. **Troldhat (Rhodocybe), side 278**
12. Stok 5-30 mm tyk. **Troldhat (Rhodocybe), side 278**
 Stok 0,5-5 mm tyk ⇒ 13
13. Lameller kort nedløbende; hat ikke gennemskinneligt stribet.
Troldhat (Rhodocybe), side 278
 Lameller langt nedløbende *eller* hat gennemskinneligt stribet i fugtig tilstand. **Rødblad (Entoloma), side 280**

Nøgle E. Lamelsvampe med midtstillet til skævtstillet stok og gråviolet, purpurbrunt, gråsort til sort sporestøv.

1. Lameller nedløbende til langt nedløbende ⇒ 2
 Lameller fri, udrandede, tilvoksede til kort nedløbende ⇒ 3
2. Stok op til 2 mm tyk. **Sørgehat (Melanomphalia), side 458**
 Stok 5-20 mm tyk. **Slimslør (Chroogomphus, Gomphidius), side 182**
3. Lameller blækagtigt henflydende med alderen, først opløst fra hatranden.
Blækhat (Coprinus), side 341
 Lameller ikke blækagtigt henflydende ⇒ 4
4. Lameller fri, evt. fastvoksede til en ring rundt om stokken ⇒ 5
 Lameller udrandede, ±tilvoksede til kort nedløbende ⇒ 7
5. Hatkød ganske tyndt eller manglende. **Blækhat (Coprinus), side 341**
 Hatkød ret tykt ⇒ 6
6. Stok op til 3 mm tyk; uden ring men evt. med en slørzone.
Farveblad (Melanophyllum), side 331
 Stok tykkere; med ring. **Champignon (Agaricus), side 332**
7. Lameller hos midaldrende eksemplarer marmorerede ⇒ 8
 Lameller i alle aldre ensfarvede ⇒ 11

8. Stok ±slimet.
Halvkugleformet bredblad (Stropharia semiglobata), side 380
 Stok tør ⇒ 9
9. Hat fedtet til slimet, op til 1,5 cm bred. **Nøgenhat (Psilocybe), side 383**
 Hat tør *eller* større ⇒ 10
10. Hat glat; stok ret sej; oftest på marker eller ekskrementer.
Glanshat (Panaeolus), side 367
 Hat trævlet, skællet eller glat; stok oftest ret skør; oftest på jord i haver eller skove. **Mørkhat (Psathyrella), side 355**
11. Hat fedtet til slimet (kysseprøven!) ⇒ 12
 Hat tør ⇒ 14
12. Stok med ring eller tydelig ringzone; hat grøn, blågrøn, gråviolet, ±brun til smudsigt grågul. **Bredblad (Stropharia), side 379**
 Stok uden ring eller ringzone; hat ±brun, lyst gulbrun til gullig ⇒ 13
13. Hat gullig til gulbrun; oftest på træ eller i tørvemos (*Sphagnum*).
Svovlhat (Hypholoma), side 381
 Hat med mindre livlige farver (grå-, kakao-, rød- til orangebrun eller lysere); oftest på ekskrementer eller i græsland
Nøgenhat (Psilocybe), side 383
14. Frugtlegeme i det mindste stedvis med gule til brungule farver; [med cystider med gult indhold]. **Svovlhat (Hypholoma), side 381**
 Frugtlegeme uden tydelige gullige farver; [uden cystider med gult indhold] ⇒ 15
15. Stok ret sej, op til 5 mm tyk, oftest ret mørk, cirka med samme farve som hatten. **Nøgenhat (Psilocybe), side 383**
 Stok skør *eller* tykkere, ofte hvidlig og tydeligt lysere end hatten.
Mørkhat (Psathyrella), side 355 (se evt. også bredsået blækhat)

Nøgle F. Lamelsvampe med midtstillet til skævtstillet stok og ±brunt sporestøv.

1. Lameller middellangt til langt nedløbende ⇒ 2
Lameller ±fri, udrandede, ±tilvoksede til kort nedløbende ⇒ 3
2. Lameller citrongule til cremegule, tykke og fjerne, uforanderlige ved tryk.
Lamelrørhat (Phylloporus), side 182
Lameller creme, lædergule til brune, tynde og tætte, mørkere ved tryk.
Netbladhat (Paxillus), side 183
3. Med vat- til hudagtig ring ⇒ 4
Uden ring, men evt. med tydelig slørzone ⇒ 18
4. Voksende på jord, urter eller tørvemos (*Sphagnum*) ⇒ 5
Voksende på træ ⇒ 14
5. Stok dybt rodslående; ofte med stærk lugt af marcipan.
Pælerods-tåreblad (Hebeloma radicosum), side 409
Stok ikke rodslående; lugt anderledes eller manglende ⇒ 6
6. Stok mere end 8 mm tyk ⇒ 7
Stok tyndere ⇒ 10
7. Stok under ringen med en grynet beklædning af samme udseende som ringens underside; ring kraftig og udstående.
Gyldenhat (Phaeolepiota), side 448
Stok under ringen glat eller bæltet; ring oftest lille og tiltrykt stokken ⇒ 8
8. Ring dannet af et kraftigt fællessvøb, over ringen findes (resterne af) et spindelvævsagtigt lamelsvøb.
Slørhat (Cortinarius), side 417
Aldrig med spindelvævsagtigt lamelsvøb ⇒ 9
9. Hatmidte med klidagtig belægning (rester af fællessvøb); lamelæg noget savtakket.
Klidhat (Rozites caperatus), side 448
Hatmidte glat; lamelæg hel.
Agerhat (Agrocybe), side 377
10. Hat ±slimet.
Bredblad (Stropharia), side 379
Hat tør til fedtet ⇒ 11
11. Hat trævlet.
Trævlhat (Inocybe), side 392
Hat glat, eller fint, indvokset radiærfibret (lup!). 12
12. Voksende i mos; hathud indvokset radiærfibret; [hathud af radiært strakte hyfer].
Hjelmhat (Galerina unicolor), side 453
Voksested anderledes; hathud uden radiære fibre (lup!); [hathud cellulær] ⇒ 13
13. Sporestøv gråbrunt til lyst kakaobrunt; hat med tydeligt kødlag.
Agerhat (Agrocybe), side 377
Sporestøv ±orangebrunt; hat oftest næsten uden kød.
Keglehat (Conocybe), side 370
14. Hat eller stok med indvoksede til oprette skæl ⇒ 15
Uden skæl, men evt. med lyse fnug eller fibre ⇒ 16
15. Hat med indvoksede, ±gulbrune til orangebrune skæl; smag meget bitter.
Flammehat (Gymnopilus), side 391
Hat med oprette skæl *eller* smag mild.
Skælhat (Kuehneromyces, Pholiota), side 386
16. Kød hvidligt; hat ikke eller højst svagt hygroman; sporestøv gråbrunt til lyst kakaobrunt.
Agerhat (Agrocybe), side 377
Kød creme eller ±brunt; hat ofte stærkt hygroman; sporestøv læderbrunt til rødbrunt ⇒ 17
17. Hatrand med hvide fnug, ikke gennemskinneligt stribet.
Fnughat (Tubaria confragosa), side 451
Hatrand uden hvide fnug, ofte gennemskinneligt stribet.
Hjelmhat (Galerina), side 453
18. Med lugt af agurker, linolie (kit) eller sildelage.
Agurkehat (Macrocystidia), side 235
Lugt anderledes eller manglende ⇒ 19
19. Voksende på træ ⇒ 20
Voksende på jord, brandpletter, gødning, urter, blade, grannåle, frugtskåle etc. ⇒ 29
20. Hat eller stok med tydelige skæl ⇒ 21
Hat og stok uden tydelige skæl, evt. filtet eller med løstsiddende, skæl-agtige fnug og fibre ⇒ 23
21. Hat mere end 2 cm bred.
Skælhat (Pholiota), side 386
Hat mindre ⇒ 22
22. Hatskæl affaldende med alderen.
Grynskælhat (Flammulaster), side 449
Hatskæl fastvoksede.
Spidsskælhat (Phaeomarasmius), side 390
23. Hat lyst kakaobrun med en tydeligt olivengrøn nuance.
Skyggehat (Ramicola), side 452
Hat uden olivengrønne nuancer ⇒ 24
24. Hat klæbrig til slimet ⇒ 25
Hat tør ⇒ 26
25. Lameller fri til smalt tilvoksede; hatkød meget tyndt til manglende.
Gulhat (Bolbitius), side 369
Lameller tilvoksede til kort nedløbende; hatkød ret tykt.
Skælhat (Pholiota), side 386
26. Hat orangerosa, orangegul til gul; stok mod basis oftest med brune tråde og bæltter (slørrester); [sp. med spirepore].
Skælhat (Pholiota), side 386
Hat creme, læderbrun, brunorange, orangebrun til rødbrun; stok med eller uden lyse tråde og bæltter; [sp. uden spirepore] ⇒ 27
27. Hat tattet-filtet.
Grynskælhat (Flammulaster), side 449
Hat ±glat, evt. med fnug af fællessvøb ⇒ 28
28. Lameller brunorange, orangebrune til ±gule; [sp. fint vortede].
Flammehat (Gymnopilus), side 391
Lameller lyst læderbrune, gulbrune til lyst rødbrune; [sp. glatte].
Fnughat (Tubaria), side 451

29. Stok rodslående; hat kegleformet eller med lille papil.
Spidshat (Phaeocollybia), side 448
 Stok ikke rodslående *eller* hat hvælvet til affladet ⇒ 30
30. Hat klæbrig til slimet (kysseprøven!) ⇒ 31
 Hat tør ⇒ 36
31. Lameller bredt tilvoksede; hat med olivenbrune nuancer; voksende i mos eller på jord på fugtig bund.
Slimet svovlhat (Hypholoma myosotis), side 381
 Lameller fri til ±udrandede *eller* hatfarve anderledes; voksested oftest anderledes ⇒ 32
32. Lameller fri til smalt tilvoksede; stok skør. **Gulhat (Bolbitius), side 369**
 Lameller ret bredt tilvoksede til udrandede; stok ikke specielt skør ⇒ 33
33. Stok eller hat oftest med skæl, eventuelt som spredte hvide fnug der svømmer i hatslimen; [sp. med spirepore]. **Skælhat (Pholiota), side 386**
 Stok og hat uden skæl; [sp. uden spirepore] ⇒ 34
34. Uden slør. **Tåreblad (Hebeloma), side 409**
 Med slør ⇒ 35
35. Stok ±cylindrisk til kølleformet, brunt anløbende nedefra.
Tåreblad (Hebeloma), side 409
 Stok ofte med basalknold eller tilspidset nedefter, ikke anløbende nedefra.
Slørhat (Cortinarius), side 417
36. Hatrand med udstående hår (lup!). **Skæghat (Ripartites), side 233**
 Hatrand uden udstående hår ⇒ 37
37. Hat robust, oftest med et ret tykt kødlag ⇒ 38
 Hat tynd og ret skør, oftest kun med et ganske tyndt kødlag ⇒ 46
38. Hat skællet, trådet til indvokset radiært silkefibret ⇒ 39
 Hat ±glat ⇒ 40
39. Hat oftest ±kegleformet til affladet med en tydelig pukkel, rand ofte noget indbøjet, kærvet eller sprukken, ofte, radiært trævlet til fibret; lugt oftest sødligt vammel, camembertagtig, frugtagtig eller marcipanagtig; sporestøv oftest gråbrunt til lyst kakaobrunt, sjældnere orangebrunt.
Trævlhat (Inocybe), side 392
 Hat oftest anderledes; lugt oftest anderledes eller manglende; sporestøv gulbrunt til orangebrunt.
Slørhat (Cortinarius), side 417
40. Lugt af ræddike, rå kartoffel eller sødligt aromatisk; stok brunligt anløbende nedefra. **Tåreblad (Hebeloma), side 409**
 Lugt anderledes *eller* stok ikke brunanløbende ⇒ 41
41. Med veludviklet, spindelvævsagtigt slør; sporestøv orangebrunt til gulbrunt. **Slørhat (Cortinarius), side 417**
 Slør svagt eller manglende; sporestøv orangebrunt, gråbrunt til lyst kakaobrunt ⇒ 42
42. Lameller gule til orangegule. **Flammehat (Gymnopilus), side 391**
 Lameller ikke så livligt farvede ⇒ 43
43. Stok med tydelig randknold; ikke med ræddikelugt.
Keglehat (Conocybe), side 370
 Stok uden randknold *eller* med tydelig lugt af ræddike ⇒ 44
44. Stok dugget, dunet eller frugget til basis; lugt aldrig melagtig.
Tåreblad (Hebeloma), side 409
 Stok glat til fibret *eller* lugt melagtig ⇒ 45
45. Frugtlegame sejt; hat ±affladet til lavt hvælvet.
 Frugtlegame ret skørt; hat ofte hvælvet. **Agerhat (Agrocybe), side 377**
Mørkhat (Psathyrella), side 355
46. Hat lyst kakaobrun med en tydeligt olivengrøn nuance.
Skyggehat (Ramicola), side 452
 Hat uden olivengrønne nuancer ⇒ 47
47. Lameller bredt tilvoksede til kort nedløbende, oftest ±trekantede set fra siden; sporestøv lysebrunt til brunt ⇒ 48
 Lameller ±udrandede til smalt tilvoksede, oftest ret smalle; sporestøv brunt ⇒ 51
48. Hat kegleformet, halvkugleformet til hvælvet, oftest gennemskinneligt stribet som fugtig.
Hjelmhat (Galerina), side 453
 Hat ±affladet til lavt hvælvet, næppe gennemskinneligt stribet ⇒ 49
49. På blade, urter eller andet dødt plantemateriale.
Grynskælhat (Flammulaster), side 449
 På jord ⇒ 50
50. Sporestøv blegt læderbrunt; stok over 0,5 mm tyk.
Fnughat (Tubaria), side 451
 Sporestøv ±rødbrunt til orangebrunt *eller* stok tyndere.
Grynskælhat (Flammulaster), side 449
51. Hathud udpræget radiært fibret, oftest opsplittende i divergerende fibre eller i skæl. **Trævlhat (Inocybe), side 392**
 Hathud ikke udpræget fibret og opsprækkende 52
52. På fugtig muldbund under el. **Knaphat (Naucoria), side 415**
 Voksested anderledes ⇒ 53
53. På brandpletter eller kalk; smag bitter. **Knaphat (Naucoria), side 415**
 Voksested *eller* smag anderledes ⇒ 54
54. Stok hvid af tiltrykte fibre; under birk og pil.
Knaphat (Naucoria), side 415
 Stok gulbrun til rødbrun, evt. med spredte, hvide slørrester; voksested normalt anderledes ⇒ 55
55. Ofte med dunede striber der fortsætter fra lamelæggen ned ad det øverste af stokken (lup!); hat ofte ±kegleformet; [hathud cellulær].
Keglehat (Conocybe), side 370
 Uden dunede striber på stoktoppen; hat oftest halvkugleformet, hvælvet til affladet, sjældnere kegleformet; [hathud af radiære hyfer].
Hjelmhat (Galerina), side 453

Nøgle G. Lamelsvampe med randstillet eller manglende stok.

1. Lameller kløvede på langs af æggen. **Kløvblad (Schizophyllum), side 168**
Lameller ikke kløvede ⇒ 2
2. Frugtlegerne stort; lameller lette at løsne fra hatkødet. **Netbladhat (Paxillus), side 183**
Frugtlegerne lille *eller* lameller godt sammenvoksede med hatten ⇒ 3
3. Overside med gul filt. **Okkerblad (Phyllotopsis), side 167**
Overside uden gul filt ⇒ 4
4. Sporestøv ±brunt, sort eller laksefarvet (lameller med alderen ±brune eller laksefarvede) ⇒ 5
Sporestøv hvidligt til creme (lameller uforanderligt hvide, grå, okkergule, violetbrune til brune) ⇒ 9
5. Sporestøv laksefarvet; [sp. groft kantede til længdestribede] ⇒ 6
Sporestøv ±brunt til purpurbrunt; [sp. glatte til fint vortede] ⇒ 7
6. Lugt melagtig; hat ±hvid; [sp. med længdestriber]. **Melhat (Clitopilus), side 278**
Lugt ubetydelig; hat hvid, grå til brun; [sp. kantede]. **Rødblad (Entoloma), side 280**
7. Hat gråbrun til lyst kakaobrun med en tydeligt olivengrøn nuance; [hathud cellulær]. **Skæv skyggehat (Ramicola haustellaris), side 452**
Hat hvid, creme, gullig, okkergrå, brun, grå til ±orange, altid uden olivengrønne nuancer; [hathud af radiært strakte hyfer] ⇒ 8
8. Sporestøv mørkt kakaobrun til purpurbrunt; hat crème, ±brun til grå. **Stråhat (Melanotus), side 386**
Sporestøv gråbrunt, læderbrunt til gulbrunt; hat hvid, gullig, lyst brunlig til ±orange. **Muslingesvamp (Crepidotus), side 457**
9. Voksende på jord, mos eller græsser ⇒ 10
Voksende på træ ⇒ 11
10. Med sejt geleagtigt lag i kødet; hat glat eller filtet; hat med tydeligt kødlag. **Barkhat (Hohenbuehelia), side 275**
Uden geleagtigt lag i kødet; hat dugget; hatkød ganske tyndt. **Almindelig moskantarel (Arrhenia acerosa), side 201**
11. Lamelæg savtakket ⇒ 12
Lamelæg ikke savtakket ⇒ 15
12. Stok 0,7-4 cm tyk; [sp. 10-15 x 4-5 µm]. **Sejhat (Lentinus), side 166**
Stok op til 0,6 (-1) cm tyk; [sp. kortere] ⇒ 13
13. Smag først mild men hurtigt brændende; [sp. vortede, amyloide]. **Savbladhat (Lentinellus), side 167**
Smag vedvarende mild; [sp. glatte, ikke amyloide].
14. Frugtlegerne kræmmerhusformede. **Savbladhat (Lentinellus), side 167**
Frugtlegerne ikke kræmmerhusformede. **Læderhat (Panus, Lentinus), side 166**
15. Lamellerne starter samtidig, således at der dannes en skarp overgang mellem stok og lameller. **Epaulerhat (Panellus), side 277**

Lamellerne starter ret diffust i forskellig højde så der ikke dannes en skarp overgang mellem lameller og stok *eller* stok manglende ⇒ 16

16. Frugtlegerne læderagtigt sejt; stok og lameller ±lyst læderbrune, ofte med en svag gråviolet nuance; hat lædergul til læderbrun, glat eller med tiden noget opsprækkende. **Filtstokket læderhat (Panus conchatus), side 166**
Frugtlegerne mindre sejt, evt. med en sejt geleagtig zone under hathuden; stok og lameller hvidlige, grå til brunsorte; hat hvid, grå, gråblå, brun til sort, glat til håret ⇒ 7
17. Med geleagtigt lag lige under hathuden (ses som en noget gennemsigtig, gummiagtig, sej zone hvis man prøver at rive hatten over). **Barkhat (Hohenbuehelia, Resupinatus), side 275**
Uden geleagtigt lag under hathuden ⇒ 18
18. Hat 0,5-3 cm bred; kød ganske tyndt. **Vifteblad (Cheimonophyllum), side 276**
Hat bredere; tydeligt kødet ⇒ 19
19. Frugtlegerne en hat med en veldefineret, oftest randstillet stok der oftest er uden lameller ved basis. **Østershat (Pleurotus), side 165**
Frugtlegerne øre- til spatelformet uden stok, med lameller helt til basis. **Kridthat (Pleurocybella), side 274**

Nøgle H - skør- og mælkehatte mm.

1. Sporer brune til sorte; lameller langt nedløbende ⇒ 2
Sporer hvide til gule; lameller tilvoksede, udrandede til langt nedløbende ⇒ 4
2. Lameller tykke og fjerne, citrongule til cremegule, uforanderlige ved tryk. **Lamelrørhat (Phylloporus), side 182**
Lameller tynde, hvidlige, creme, grå til brune, ofte mørke ved tryk ⇒ 3
3. Hat tør; lameller straks brune ved berøring **Netbladhat (Paxillus), side 183**
Hat slimet; lameller uforanderlige **Slimslør (Chroogomphus, Gomphidius), side 182**
4. Unge eksemplarer med mælkesaft; kød oftest farvet. **Mælkehat (Lactarius), side 483**
Uden mælkesaft; kød oftest hvidt, evt. mørkere ved gennemskæring. **Skørhat (Russula), side 459**

Nøgle I - rørhatte.

1. Hat med store, tottede til vatagtige, grå til gråbrune skæl.
Koglerørhat (Strobilomyces), side 169
 Hat glat eller fint skællet, ±brun, gullig, orange, rosa eller hvidlig ⇒ 2
2. Stok med ring eller med en tottet eller slimet ringzone.
Slimrørhat (Suillus), side 171
 Stok uden ring eller ringzone ⇒ 3
3. Stok med hule kamre.
Kammerrørhat (Gyroporus), side 170
 Stok massiv ⇒ 4
4. Frugtlegeme (incl. rørmundinger) ret ensartet gråbrunt til lyst kakaobrunt, stokbasis dog evt. hvidlig; sporestøv purpurbrunt.
Sodrørhat (Porphyrellus), side 171
 Frugtlegeme I det mindste stedvis ±gulligt, rødt, lyst brunt eller hvidligt; sporestøv oftest livligere brunt ⇒ 5
5. Rørslag langt nedløbende af stokken; rør ret godt sammenvoksede med hatkødet; under el.
Ellerørhat (Gyrodon), side 169
 Rørslag højest ganske kort nedløbende af stokken; rør ret lette at løsne fra hatkødet; voksested anderledes ⇒ 6
6. Rørmundinger lyserøde (udvoksede eksemplarer); stok ofte med et groft, mørkt net; smag stærkt bitter.
Galdørhat (Tylopilus), side 169
 Rørmundinger hvidlige, gullige, orange eller brunlige; net anderledes eller manglende; smag mild til bitter ⇒ 7
7. Stok med tiltrykte til ±udstående, tottede skæl der øverst ofte er placeret i rækker eller på lave ribber (se fig. 7b); stok oftest lang og slank.
Skælrørhat (Leccinum), side 179
 Stok glat, fint punkteret eller med sammenhængende nettegning; stok slank til tyk ⇒ 8
8. På nåletræ.
Stødrørhat (Pulveroboletus), side 170
 På jord ⇒ 9
9. Stok og hat beklædt med syrligt smagende (citronsmagende) slim.
Guldrørhat (Aureoboletus), side 170
 Uden syrlig slim ⇒ 10
10. Rørmundinger rustbrune til orangerøde; smag bitter til peberagtig.
Peberrørhat (Chalciporus), side 171
 Rørmundinger hvide, ±gule, brunlige til grålige eller smag mild ⇒ 11
11. Hat tør til svagt klæbrig, glat eller sprukken.
Rørhat (Boletus), side 173
 Hat tydeligt klæbrig til slimet eller fint skællet.
Slimrørhat (Suillus), side 171

Nøgle J. Resterende basidiesvampe med udvendigt sporebærende lag.

1. Frugtlegeme et lille rør, en bred skål eller en klokke, der hænger fra undersiden af substratet, ofte i store flokke.
Hængeskåle (Cyphellacées), side 516
 Anderledes ⇒ 2
2. Sporebærende lag af rør, porer eller labyrinter.
Poresvampe, side 110
 Sporebærende lag anderledes (glat, pigget, foldet eller af lave, lamelagtige lister eller årer) ⇒ 3
3. Frugtlegeme fladt tilvokset (resupinat), eventuelt med udragende overkant (halvresupinat); på træ, urter etc., sjældent på jord.
Barksvampe, side 90
 Frugtlegeme anderledes formet (hatformet, tragtformet, spatelformet, tungeformet, ±kølleformet, trådformet eller koralagtigt grenet); på jord, træ eller urter ⇒ 4
4. Sporebærende af pigge eller tænder eller frugtlegemer små, isolerede, nedhængende pigge.
Pigsvampe, side 159
 Sporebærende lag/frugtlegemer anderledes formede ⇒ 5
5. Snyltende på lamelsvampe.
Snyltehat (Asterophora), side 232
 Ikke snyltende på lamelsvampe ⇒ 6
6. Frugtlegeme fliget til grenet og helt tiltrykt jorden (ligner et koralagtigt frugtlegeme, der er trådt på).
Fladtrådt frynsesvamp, se køllesvampe side 143
 Frugtlegeme anderledes ⇒ 7
7. Frugtlegeme kølleformet, spatelformet eller koralagtigt grenet.
Køllesvampe, side 143
 Frugtlegeme tragtformet eller med hat ⇒ 8
8. Lameller kløvede på langs af æggen.
Kløvblad (Schizophyllum), side 168
 Lameller ikke kløvede ⇒ 9
9. Med hvid, op til 1 (-1,5) cm bred hat ⇒ 10
 Anderledes ⇒ 11
10. Frugtlegeme meget skørt, dør ved udtørring.
Huesvamp (Delicatula, Hemimycena), side 252
 Frugtlegeme ret sejt; kan ofte genoplives efter udtørring.
Bruskhat (Marasmius), side 237
11. Voksende på træ; hat mere end 1 cm bred ⇒ 12
 På jord, mosser eller urter eller hat mindre ⇒ 13
12. Frugtlegeme tykkødet.
Glat sejhat (Lentinus cyathiformis), side 166
 Frugtlegeme ganske tyndkødet.
Krusblad (Plicaturopsis crispa), se barksvampe side 92
13. På jord; hat tyk og kødet eller frugtlegeme tragt- til kræmmerhusagtigt.
Kantareller, side 156
 På mosser, urter eller træ; hat ganske tynd ⇒ 14
14. Stok midtstillet.
Kantareller side 156
 Stok randstillet eller manglende.
Moskantarel (Arrhenia), side 201

Nøgle K - bugsvampe.

1. I det udviklede frugtlegeme ligger sporerne i en slimet, ildelugtende masse, der sidder på én stok eller flere grene; unge frugtlegemer omgivet af et gele-lag ⇒ 2
Sporemasse tør, pulveragtig eller sjældent slimet, placeret indvendigt i frugtlegemet eller i små ± afrundede legemer (peridioler) i et krukkeformet frugtlegeme; unge frugtlegemer uden gele-lag ⇒ 3
 2. Med én stok fra hvert hekseæg. **Stinksvamp (Mutinus, Phallus), side 497**
Med fire til seks grene fra hvert hekseæg.
Blækspruttesvamp (Clathrus), side 498
 3. Sporemassen samlet i et eller flere afrundede smålegemer, der ligger i et bæger-, krukke-, kugle- eller pudeformet, op til 1,5 cm bredt frugtlegeme ⇒ 4
Sporemassen ikke samlet i afrundede smålegemer, men oftest udfyldende størsteparten af frugtlegemet; frugtlegeme anderledes formet og oftest større ⇒ 8
 4. Frugtlegeme skål til bægerformet, hos unge eksemplarer med et hindeagtigt låg ⇒ 5
Frugtlegeme kugle- til pudeformet ⇒ 6
 5. Peridioler i udvoksede, åbne frugtlegemer creme til gule; [hår på frugtlegemets yderside stærkt grenede].
Krukkesvamp (Crucibulum), side 499
Peridioler hvide, grå, brune til sorte; [hår på frugtlegemets yderside ugrenede].
Redesvamp (Cyathus), side 499
 6. Frugtlegeme først kugleformet, med én peridiol, der senere kastes bort hvorefter frugtlegemet fremtræder stjerneformet.
Bombekaster (Sphaerobolus), side 500
Frugtlegeme pudeformet, indeholdende flere peridioler, med alderen uregelmæssigt opsprækkende ⇒ 7
 7. Frugtlegeme op til 2 mm bredt; peridiolernes omrids ses tydeligt gennem den tynde væg (lup!).
Linsepude (Mycocalia), side 499
Frugtlegeme 5-15 mm bredt; peridioler ikke synlige gennem væggen.
Pudesvamp (Nidularia), side 498
 8. Frugtlegeme først kugleformet, men ved modenhed sprækker yderlaget op i ret regelmæssige, trekantede flige der krænger bagover og løfter den indre, ±kugleformede sporebeholder op.
Stjernebold (Geastrum), side 500
Frugtlegeme kugle-, pære- til ±kølleformet eller stillet kugleformet, evt. med alderen med uregelmæssigt opsprækkende overflade; sporebeholder aldrig hævet op af udkrængende flige ⇒ 9
 9. Sporemasse med ±hule, tydelige kamre eller folder (lup!); frugtlegeme normalt underjordisk eller med toppen stikkende frem ⇒ 10
Sporemasse uden tydelige kamre eller folder; frugtlegeme normalt helt eller delvist overjordisk ⇒ 11
 10. [Sp. dannes i sporesække]; frugtlegemets indre (det sporebærende lag) ±foldet.
Sæksporetrofler (tilhører sæksporesvampene)
- [Sp. dannes på basidier]; frugtlegemets indre (det sporebærende lag) kamret (som skumgummi).
Basidietrofler, side 512
 11. Basis af frugtlegemet med talrige, tydelige, creme til gullige hyfestreng; sporemassen under sporemodningen tydeligt marmoreret i lyse og gråviolette til næsten sorte farver.
Bruskbold (Scleroderma), side 509
Hyfestreng anderledes eller manglende; sporemassen på intet tidspunkt marmoreret, aldrig med gråviolette til næsten sorte farver ⇒ 12
 12. Frugtlegemets væg meget sej og læderagtig, 2-3 mm tyk.
Læderbold (Mycenastrum), side 503
Væg skør og tyndere eller evt. manglende ⇒ 13
 13. Frugtlegeme delt i en tydelig, steril stok og en sporebeholder (se gennemskåret frugtlegeme) ⇒ 14
Frugtlegeme uden tydelig, steril stok ⇒ 16
 14. Frugtlegeme helt overjordisk.
Støvbold (Calvatia, Lycoperdon, Vascellum), side 505
I det mindste stokken mere eller mindre begravet i underlaget ⇒ 15
 15. Frugtlegeme med en veldefineret kuglerund, 0,5-1,5 cm bred sporebeholder, der åbnes med en pore i toppen, samt en tynd, 1-5 cm lang stok.
Stilkbovist (Tulostoma), side 509
Frugtlegeme større, grovere og mere uregelmæssigt, med en sporedel, hvori sporemassen er opdelt i ærtestore gryne, der senere henfalder.
Ærtetroffel (Pisolithus), side 511
 16. Sporerne frigives ved at frugtlegemets væg henfalder; frugtlegeme stort (10-60 cm).
Støvbold (Langermannia), side 505
Sporerne frigives gennem én, velafgrænset poreåbning i det pergamentsagtige, grålige til brunlige frugtlegeme; frugtlegeme mindre ⇒ 17
 17. Frugtlegeme først underjordisk; ved modenhed vippes det tovæggede frugtlegeme op på overfladen, hvor den indre sporebeholder sidder i de skålagtige rester af ydervæggen.
Skivebold (Disciseda), side 504
Frugtlegeme overjordisk; først tovægget, men ydervæggen henfalder hurtigt, og ved modenhed ses kun den tynde indervæg.
Bovist (Bovista), side 504

Nøgle L - bævresvampe mm. (Heterobasidiomycetes).

1. Frugtlegerne kølletagtigt til koralagtigt eller med et lille hoved på en tydelig stilk ⇒ 2
Frugtlegerne anderledes ⇒ 7
 2. Frugtlegerne med orange, gule til rødbrune farver; [basidier med to sterigmer, stemmegaffelformede] ⇒ 3
Frugtlegerne hvidt, creme til gråt; [basidier oftest med fire sterigmer, ikke stemmegaffelformede] ⇒ 4
 3. Frugtlegerne en tynd, grenet eller ugrenet kølle, ikke udvidet mod spidsen eller højest med et svagt afsat hoved; på løv- eller nåletræ.
Guldgaffel (Calocera), side 83
Frugtlegerne består af et lille, bredt hoved på en ugrenet, kort stilk; på nåletræ. **Tåresvamp (Ditiola, Dacryonaema), side 81**
 4. Frugtlegerne med et lille rundt hoved på en tynd stilk.
Pudder kølle (Phleogena), side 84
Frugtlegerne kølleformet eller koralagtigt grenet, uden hoved ⇒ 5
 5. Frugtlegerne en lille, 0,2-3 mm lang, nedhængende, hvid kølle; ofte voksende i store flokke. **Bævre pig (Protodontia), side 89**
Frugtlegerne større, opret; ikke i flokke ⇒ 6
 6. Voksende på jord. **Bævre kølle (Tremellodendropsis), side 88**
Voksende på mosser. **Moskølle (Eocronartium), side 84**
 7. Sporebærende lag af lange pigge ⇒ 8
Sporebærende lag glat, fint vortet eller foldet ⇒ 9
 8. Frugtlegerne voksende fra siden eller ovenpå træstykker, tunge- til hatformet med pigget underside. **Bævre tand (Pseudohydnum), side 89**
Frugtlegerne voksende på undersiden af grene og stammer, resupinat eller af enkeltstående pigge. **Bævre pig (Protodontia), side 89**
 9. Frugtlegerne øreformet eller af brede, ±foldede blade ⇒ 10
Frugtlegerne tunge-, tragt-, pude- til topformet, hjerneagtigt foldet eller resupinat ⇒ 11
 10. Frugtlegerne ±øreformet, meget sejt; yderside (bagside) håret; oftest på hylde, sjældnere andre træer; [basidier med tværvægge].
Judasøre (Auricularia), side 84
Frugtlegerne af ±foldede blade, geleagtigt til moderat sejt; yderside glat eller filtet; på løv- og nåletræer; [basidier med længdevægge].
Bævresvamp (Exidia, Tremella), side 85
 11. Voksende på frugtlegerne af andre svampe eller på ekskrementer.
Bævresvamp (Tremella), side 85
Voksende på træ eller jord ⇒ 12
 12. Frugtlegerne resupinat eller omvoksende basis af græsser.
Bævre hinde (Exidiopsis, Sebacina), side 89
Frugtlegerne tunge-, pude- til topformet eller hjerneagtigt foldet ⇒ 13
13. Sporebærende lag ±orange til gult; [basidier med to sterigmer, stemmegaffelformede].
Tåresvamp (Dacrymyces, Ditiola, Femsjonia, Heterotextus), side 81
Sporebærende lag hvidt, rødligt, laksefarvet, ±brunt, sort eller gennemsigtigt; [basidier oftest med fire sterigmer, ikke stemmegaffelformede] ⇒ 14
 14. Frugtlegerne tunge- til tragtformet; voksende på jord eller begravede pinde. **Bævre tunge (Tremiscus), side 89**
Frugtlegerne pude-, top- til halvkugleformet; voksende på træ.
Bævresvamp (Craterocolla, Exidia, Myxarium, Tremella), side 85